

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen – Ett starkare partnerskap för de yttersta randområdena"

(KOM(2004) 343 slutlig)

(2005/C 294/05)

Den 27 maj 2004 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen – Ett starkare partnerskap för de yttersta randområdena"

Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 22 juni 2005. Föredragande var **Margarita López Almendáriz**.

Vid sin 419:e plenarsession den 13–14 juli 2005 (sammanträdet den 13 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 62 röster för, 1 röst emot och 8 nedlagda röster:

1. Inledning

1.1 Europeiska rådet uppmanade vid sitt möte i Sevilla i juni 2002 kommissionen att lägga fram en övergripande och konsekvent rapport om de yttersta randområdenas särställning och de åtgärder som bör vidtas för att komma till rätta med dessa regioners problem. Den 26 maj 2004 antog kommissionen sitt meddelande "Ett starkare partnerskap för de yttersta randområdena" ⁽¹⁾.

1.2 Denna uppmaning från Europeiska rådet, som framfördes strax före unionens utvidgning mot bakgrund av den globala utvecklingen, var ett viktigt initiativ för att fastställa en övergripande strategi för de yttersta randområdenas utveckling med hänsyn till att bestämmelserna i artikel 299.2 i fördraget fördjupas.

1.3 Den 29 maj 2002, strax före Europeiska rådets toppmöte i Sevilla, antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén sitt initiativytrande "En framtidsstrategi för Europeiska unionens yttersta randområden" ⁽²⁾. I detta yttrande föreslår kommittén att en övergripande strategi för de yttersta randområdena bör utarbetas i vilken man fastställer principer och mål för verksamheten och anger vilka resurser som kommer att anslås samt den tidsplan som krävs för de planerade åtgärderna.

1.4 I syfte att blåsa nytt liv i arbetet med en övergripande och sammanhängande politik för de yttersta randområdena presenterade regionregeringarna och de berörda medlemsstaterna i juni 2003 var sitt memorandum, där de underströk vikten av de yttersta randområdenas särställning i förhållande till övriga europeiska regioner.

1.5 Det konstitutionella fördraget innehåller ett rättsligt erkännande av de yttersta randområdena i artiklarna III-424 och IV-440.2. Vid sidan om målen för ekonomisk och social sammanhållning införs också ett nytt mål för territoriell sammanhållning.

2. Sammanfattning av kommissionsdokumentet

2.1 Europeiska kommissionen föreslår ett förstärkt partnerskap med unionens yttersta randområden. Denna nya strategi har utarbetats inom ramen för översynen av EU:s sammanhållningspolitik för perioden 2007–2013. I meddelandet prioriteras följande tre områden:

— **Konkurrenskraft:** Förbättra de yttersta randområdenas konkurrenskraft genom att skapa och utveckla ett företagsklimat som gör att man kan dra till sig nya företag.

— **Tillgänglighet:** Öka sammanhållningsinsatserna i de yttersta randområdena i syfte att minska problem som sammanhänger med dessa områdens avlägsna belägenhet, t.ex. genom att de är uppsplittrade i ögrupper eller inneslutna i otillgängliga områden. Att minska dessa handikapp och de högre produktionskostnaderna i de yttersta randområdena är dessutom en av de viktigaste prioriteringarna i unionens insatser för att hjälpa dessa områden.

— **Regional integration:** De yttersta randområdena och de tredjeländer som är deras grannländer ingår i samma regionala miljö, vilket gynnar utvecklingen av ett utbyte av varor och tjänster dem emellan. Detta är skälet till att de yttersta randområdena bör uppmuntras att integrera sig i sina geografiska närområden.

2.2 Inom denna ram föreslår kommissionen två lösningar som avser att hjälpa de yttersta randområdena att till fullo utveckla sin potential:

— **Ett särskilt program för kompensation för begränsningar:** Detta program kommer att finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden under perioden 2007–2013. Programmet kommer att vara inriktat på att minska vissa nackdelar som påverkar ekonomin i de yttersta randområdena och som räknas upp i artikel 299.2 i EG-fördraget, nämligen avlägsen belägenhet, ökaraktär, ringa storlek, besvärliga terräng- och klimatförhållanden samt ekonomiskt beroende av ett fåtal produkter.

⁽¹⁾ KOM(2004) 343 slutlig.

⁽²⁾ EGT C 221, 17.9.2002, s. 10 (föredragande: López Almendáriz).

— **Åtgärdsplanen för utvidgat grannskap:** Målet är att utvidga de yttersta randområdenas naturliga inflytandesfär (inbegripet migrationsfrågor) på de socioekonomiska och kulturella områdena. Detta innebär att man måste avlägsna de hinder som finns för utbyte inom det geografiska närområdet för dessa områden, vilka befinner sig långt från den europeiska kontinenten men som ligger nära de västindiska, afrikanska och amerikanska marknaderna. Åtgärdsplanen för utvidgat grannskap innehåller såväl handels- och tullåtgärder som åtgärder för gränsöverskridande samarbete.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Kommittén välkomnar att artiklarna III-424 och IV-440.2 i det konstitutionella fördraget innehåller ett rättsligt erkännande på högsta nivå av de yttre randområdena i så måtto att regionernas särställning framhålls och lagstiftningen anpassas så att den kan tillämpas som ett övergripande instrument för att styra den allmänna politiken i enlighet med de förhållanden som råder i dessa regioner.

3.2 Kommittén ser positivt på unionens möjligheter att ta hänsyn till regionernas särskilda behov, framför allt erkännandet av de yttre randområdenas särställning inom unionen och skillnaderna jämfört med andra territorier med geografiska eller demografiska handikapp.

3.3 Kommittén välkomnar att kommissionen tagit hänsyn till kommitténs rekommendation i yttrandet "En framtidsstrategi för Europeiska unionens yttersta randområden" om att stärka kontaktgruppen för de yttre randområdena genom att utöka dess personal via en särskild enhet inom GD Regionalpolitik. Kommittén hoppas att samordningen mellan kommissionens olika generaldirektorat inte kommer att försvåras.

3.4 Kommittén anser det vara mycket positivt att kommissionen i sitt meddelande framhåller att de yttersta randområdenas särställning bygger på principerna om likhet och proportionalitet. Detta innebär att hänsyn kan tas till de särskilda förhållanden som råder inom de yttre randområdena, så att de EU-medborgare som bor i dessa områden kan dra nytta av samma möjligheter som de som bor i övriga delar av unionen.

3.5 Kommittén välkomnar att kommissionen erkänner att de yttersta randområdenas begränsningar ger upphov till merkostnader för energiförsörjning rent generellt, och framför allt för jordbruksprodukter som är avsedda för lokal konsumtion på grund av följande faktorer:

— Begränsad marknadsstorlek.

— Isolering i förhållande till större marknader.

— Inga stortdriftsfördelar inom produktionen. Företagen måste hålla stora lager.

— Kortare avskrivningstider för tillgångar, eftersom man måste tillämpa striktare säkerhetsregler för utrustning och byta ut utrustning i snabbare takt (på grund av besvärligt klimat- och terrängförhållanden).

— Problem med överdimensionering av de produktionsfaktorer som kan hänföras till den tekniska planeringen av produktion och distribution.

— Brist på kvalificerad arbetskraft i kombination med en alltför liten arbetsmarknad och svårigheter att få tillgång till arbetsmarknaden på den europeiska kontinenten.

— Högre energiförsörjningskostnader och kostnader för jordbruksprodukter avsedda för lokal konsumtion.

— Bristfällig tillgång till höghastighetsförbindelser och telekommunikationsnät samt högre kostnader för elektroniska tjänster.

— Svårigheter att marknadsföra lokala produkter utanför regionen.

— Hinder som hänger samman med att miljöbestämmelser måste efterlevas.

— Dubbel ökaraktär, i så motto att vissa randområden i sig också består av flera öar.

3.6 Kommittén håller med kommissionen om att det är viktigt att inkludera de yttersta randområdena i Lissabon- och Göteborgsstrategierna i syfte att förbättra sysselsättningen och verka för ekonomiska reformer och social sammanhållning. Kommittén föreslår därför att man försöker ta till vara deras potential inom ramen för det kunskapsbaserade samhället.

3.7 Kommittén anser att den dynamik som skapas tack vare turismen medför ett betydande mervärde som bidrar till att stärka de yttersta randområdenas ekonomiska konkurrenskraft. Denna sektor får dock inte växa alltför snabbt, eftersom detta skulle kunna skapa en obalans som inverkar negativt på dessa regioners miljö på lång sikt.

4. Särskilda kommentarer avseende meddelandet från kommissionen

4.1 Kommittén välkomnar att kommissionen i sitt meddelande tar fasta på flera av de rekommendationer som kommittén föreslagit i sitt initiativyttrande^(?), men beklagar att kommissionen inte hörsammat samtliga rekommendationer.

^(?) EGT C 221, 17.9.2002.

4.2 Kommittén vill framhålla den gemensamma ståndpunkt som de yttersta randområdena och deras respektive länder kom fram till i fråga om dessa regioners ställning inom ramen för den framtida sammanhållningspolitiken. Denna ståndpunkt innebär att de yttersta randområdena automatiskt skall vara bidragsberättigade enligt det tidigare mål 1 – det nuvarande konvergensmålet – eftersom detta är det bästa sättet att ta hänsyn till regionernas särställning. De yttersta randområdena behandlas på så sätt lika och garanteras ekonomiskt stöd för att komma till rätta med sina bestående handikapp.

4.3 Kommittén noterar att kommissionen valt att genomföra ett annat förslag som innebär att man tillämpar sammanhållningspolitikens allmänna bestämmelser, samtidigt som man inrättar två särskilda styrinstrument: ett program för att kompensera de yttre randområdenas särskilda merkostnader och en åtgärdsplan för utvidgat grannskap.

4.4 Kommittén noterar att kommissionen inte uttryckligen hänvisar till lagrummet i den nya artikeln III-424⁽⁴⁾ i utkastet till konstitutionellt fördrag.

4.5 Kommittén beklagar att kommissionens strategi för de yttersta randområdena framför allt, och nästan uteslutande, handlar om gemenskapens sammanhållningspolitik. Förslag till åtgärder inom andra områden saknas nästan helt.

4.6 Framsteg har gjorts när det gäller att konstatera att situationen inom de yttre randområdena ser annorlunda ut och att det inte räcker med sektorsinriktade åtgärder, och kommittén hoppas att detta leder fram till en övergripande strategi för de yttersta randområdena som tar hänsyn till regionernas speciella och annorlunda verklighet inom unionen.

4.7 Kommittén anser därför att det faktum att kommissionen i mycket ringa utsträckning uppmärksammat möjligheten att vidta andra gemenskapsåtgärder innebär att man faktiskt inte kan tala om någon övergripande och sammanhållande strategi för de yttersta randområdena i den mening som avsågs av Europeiska rådet i Sevilla.

(4) Artikel III-424: "Rådet skall dock med beaktande av den strukturella, sociala och ekonomiska situationen i de franska utomeuropeiska departementen och på Azorerna, Madeira och Kanarieöarna, vilken förvärras av dessas avlägsna belägenhet, ökaraktär, ringa storlek, besvärliga terräng- och klimatförhållanden samt ekonomiska beroende av ett fåtal produkter, vilka faktorer på grund av sin bestående natur och sammanlagda verkan allvarligt hämmar områdenas utveckling, med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet besluta om specifika åtgärder för att särskilt fastställa villkoren för hur detta fördrag skall tillämpas beträffande dessa områden, inklusive den gemensamma politiken. Rådet skall besluta efter att ha hört Europaparlamentet. De akter som avses i första stycket gäller särskilt tull- och handelspolitik, skattepolitik, frizoner, jordbruks- och fiskeripolitik, villkor för leverans av råvaror och viktiga konsumtionsvaror, statligt stöd samt villkor för tillgång till strukturfonder och övergripande unionsprogram. Rådet skall besluta om de åtgärder som avses i andra stycket med beaktande av de yttersta randområdenas särdrag och särskilda begränsningar, utan att undergräva integriteten och sammanhanget hos gemenskapsrätten, inklusive den inre marknaden och den gemensamma politiken."

4.8 Kommittén beklagar denna brist på innehåll, framför allt i avsnittet om jordbruk, eftersom det saknas svar på många av de yttersta randområdenas frågor, och betonar vikten av att komma till rätta med dessa problem som kräver snabba lösningar.

4.9 Kommittén beklagar också avsaknaden av bestämmelser på det invandringpolitiska området för att lösa de mycket överhängande problem som präglar vardagen i vissa av de yttersta randområdena. Kommittén begär att man tar hänsyn till de yttersta randområdenas särställning i gemenskapens framtida invandringspolitik.

4.10 Kommittén vill reservera sig mot förslaget att sammanhållningspolitikens allmänna kriterier för bidragsberättigande skall tillämpas för de yttersta randområdena. Kommittén anser detta vara både olämpligt och otillräckligt. De yttersta randområdena uppvisar brister i fråga om grundläggande infrastruktur och har inte de förutsättningar som krävs i fråga om konkurrenskraft för att Lissabon- och Göteborgsstrategiernas mål skall kunna uppfyllas.

4.11 Kommittén konstaterar att kommissionens strategi nästan uteslutande bygger på två särskilda styrinstrument: programmet för att kompensera de yttersta randområdenas begränsningar och åtgärdsplanen för utvidgat grannskap⁽⁵⁾.

4.12 Kommittén välkomnar att de yttersta randområdena kommer att vara bidragsberättigade enligt Europeiska regionala utvecklingsfondens nya mål 3 avseende "europeiskt regionalt samarbete", både i fråga om internationellt och gränsöverskridande samarbete. Detta är av grundläggande betydelse för att man skall kunna få till stånd ett samarbete mellan de yttersta randområdena och deras respektive grannländer.

5. Rekommendationer

5.1 Kommittén anser att kommissionen bör utarbeta en övergripande strategi för de yttersta randområdena genom att anslå tillräckliga resurser, så att de kompromissförslag som presenterades i kommissionens meddelande från mars 2000 och i slutsatserna från Europeiska rådets möte i Sevilla i juni 2002 skall kunna genomföras. Det är viktigt att tydligt poängtera att den nuvarande artikel 299.2 i fördraget (artikel III-424 i konstitutionen) är den enda gemensamma rättsliga grunden för samtliga åtgärder som vidtas till förmån för de yttersta randområdena, oavsett om de innebär undantag från det nuvarande fördraget eller ändringar eller anpassningar av sekundärrätten.

5.2 Av dessa skäl anser kommittén det vara nödvändigt att framföra en rad rekommendationer där vi uppmanar kommissionen att

(5) Se fotnot 1.

5.2.1 överväga att inte tillämpa sammanhållningspolitikens allmänna kriterier för bidragsberättigande, utan hitta en lämpligare lösning för att komma till rätta med de yttersta randområdenas handikapp samtidigt som samtliga randområden behandlas lika,

5.2.2 anslå tillräckliga resurser till de två särskilda styrinstrument som kommissionen föreslår, så att tillräcklig hänsyn kan tas till samtliga randområdens behov och problem,

5.2.3 inte bespara sig någon möda eller några resurser när det gäller att ge åtgärdsplanen för utvidgat grannskap ett verkligt innehåll; detta bör ske genom en effektiv och konsekvent samordning av EU:s utvecklingspolitik, framför allt med hänsyn till bestämmelserna i Cotonou-avtalet, MEDA-programmet (södra Medelhavsområdet och Mellanöstern), ALA-programmet (Latinamerika och Asien) och samtliga kommande program och åtgärder av gemenskapskaraktär som riktas till särskilda regioner i världen,

5.2.4 slå vakt om gemenskapens bananproducenter och deras intressen innan bestämmelserna för bananer ändras inom WTO, genom att förbättra den nuvarande jämvikten på marknaden, så att producenter från utvecklingsländerna får tillgång till gemenskapens marknader och till världsmarknaden och genom att garantera EU-odlarnas inkomster och arbetstillfällen; detta bör ske genom att man inför skäliga tullar som är tillräckligt höga för att gemenskapens banansektor skall kunna överleva även i framtiden,

5.2.5 ta hänsyn till slutresultatet i förhandlingarna inom WTO när det gäller att bestämma nivån på enhetstullen genom att, om så krävs, föreslå lämpliga åtgärder för att slå vakt om sysselsättningen och garantera de europeiska bananproducenternas inkomster; dessa åtgärder kan omfatta förbättrade bestämmelser inom det interna stödsystemet,

5.2.6 ta fasta på POSEI-programmens potential när de ses över; detta har hittills inte varit fallet eftersom vissa åtgärder tillämpas sedan mycket kort tid tillbaka; de tak som fastställts för programmen bör respekteras och tillräckliga resurser bör anslås så att de fastställda målen kan uppnås,

5.2.7 ta hänsyn till de yttersta randområdenas särskilda behov i fråga om landsbygdsutveckling; detta innebär bl.a. att man bör upphäva bestämmelser som begränsar eller hindrar möjligheten att beviljas strukturstöd; jordbrukare och boskapsuppfödare bör kompenseras för merkostnader; stödet bör fastställas på en nivå som står i överensstämmelse med dessa regioners behov och gemenskapens stöd bör utvidgas till att även omfatta kompletterande åtgärder på bl.a. följande områden: specifika produktionssystem, användning av lämplig maskinpark, system för jordbruksförsäkringar, främjande av sammanslutningar och program för att bekämpa skadliga organismer,

5.2.8 vidta nya åtgärder för att öka jordbruksprodukternas konkurrenskraft, t.ex. i fråga om tomater, frukt, växter och

blommor, då dessa produkter konkurrerar med liknande produkter på samma marknader som länder som har associeringsavtal med EU (t.ex. Marocko) eller som drar nytta av olika preferenssystem, t.ex. AVS-länderna,

5.2.9 vidta de åtgärder som krävs för att samtliga yttersta randområden skall kunna dra nytta av de nuvarande finansieringsnivåerna inom ramen för den framtida Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska fiskerifonden,

5.2.10 stärka Europeiska socialfondens roll i de yttersta randområdena, i syfte att minska arbetslösheten, som är särskilt hög i de flesta av dessa regioner, och se till att de yttersta randområdenas medborgare ges samma möjligheter som övriga EU-medborgare,

5.2.11 verka för att det inrättas ekonomiska och sociala råd och för att stärka dessa instanser, i syfte att få ökad kunskap om de åsikter som finns hos de ekonomiska och sociala aktörerna och inom det civila samhällets organisationer rent generellt,

5.2.12 se över sina förslag om statligt stöd med beaktande av bestämmelserna i det konstitutionella fördraget; de yttersta randområdena bör även fortsättningsvis ha en särställning när det gäller möjligheterna att bevilja statligt stöd till jordbruks- och fiskerisektorerna och för varutransporter,

5.2.13 införa lämpliga åtgärder så att de yttre randområdena på ett effektivt sätt kan integreras i den gemensamma transportpolitiken, vilket påverkar regionernas utveckling; hänsyn bör tas i gemenskapslagstiftningen till dessa regioners särställning när det gäller kravet att tillhandahålla offentliga tjänster, så att kvalitet och priser kan garanteras på en nivå som tar hänsyn till befolkningens behov,

5.2.14 komplettera och förbättra konkurrensreglerna för sjöfart och lufttrafik för de yttersta randområdena, framför allt de regioner som präglas av "dubbel ökaraktär",

5.2.15 ge ett verkligt innehåll åt de särskilda hänvisningar till de yttersta randområdena i förslaget till sjunde ramprogram för forskning och teknisk utveckling, så att de yttersta randområdena kan delta i gemenskapens forsknings- och utvecklingsverksamhet på bl.a. följande områden: klimatologi, vulkanologi, oceanografi, biologisk mångfald och riskbedömning av naturkatastrofer,

5.2.16 erkänna att de yttersta randområdena har en särställning i processen för avregleringar på inre marknaden för gas och elektricitet, så att inte konsumenter i dessa regioner blir lidande till följd av en oregelbunden energiförsörjning; det är också viktigt att garantera tjänster av god kvalitet till korrekta priser, vilket ställer krav på viss flexibilitet när man fastställer kraven för att tillhandahålla offentliga tjänster och reglerna för statligt stöd,

5.2.17 vidta åtgärder omedelbart för att garantera en hållbar utveckling i de yttersta randområdena, framför allt när det gäller den biologiska mångfalden, nätverket Natura 2000 och frågor som rör avfallshantering,

5.2.18 visa prov på nytänkande när det gäller att införa särskilda arbetsmetoder och förfaranden för de yttre randområdena, så att även dessa regioner kan dra nytta av fördelarna med den inre marknaden, t.ex. utnyttjandet av förnybara energikällor och tillgången till bredbandsuppkopplingar,

5.2.19 se till att de yttersta randområdenas differentierade skattebestämmelser kan tillämpas även i fortsättningen,

eftersom detta är ett viktigt styrinstrument för de yttersta randområdenas ekonomiska utveckling,

5.2.20 överväga hur de yttersta randområdena kan delta aktivt i förhandlingarna om ekonomiska partnerskapsöverenskommelser mellan EU och AVS-länderna, i syfte att underlätta en kontinuerlig dialog mellan regionala och nationella myndigheter och regionala organ med vilka EU förhandlar om dylika partnerskap, så att bestämmelserna blir effektivare, kompletterar varandra i större utsträckning och kännetecknas av ökad samstämmighet.

Bryssel den 13 juli 2005

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Anne-Marie SIGMUND

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillträde till marknaden för hamntjänster"

(KOM(2004) 654 slutlig – 2004/0240 COD)

(2005/C 294/06)

Den 2 december 2004 beslutade rådet att i enlighet med artikel 80.2 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda yttrande.

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 19 maj 2005. Föredragande var **Daniel Retureau**.

Vid sin 419:e plenarsession den 13–14 juli 2005 (sammanträdet den 13 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 91 röster för, 49 röster emot och 17 nedlagda röster:

1. Inledning

1.1 Efter grönboken om hamnar och sjötransportens infrastruktur från 1997 – och samtidigt som man höll på att utarbeta vitboken om den gemensamma transportpolitiken – framhöll kommissionen i ett första förslag till direktiv om "Tillträde till marknaden för hamntjänster" från 2001 att huvudfrågorna i det så kallade hamnpaketet var följande:

— Att integrera sjötransporterna i det transeuropeiska transportnätet.

— Att reglera tillträdet till marknaden för hamntjänster.

— Att finansiera kusthamnar och hamninfrastruktur offentligt.

1.2 Hamnpaketets målsättningar behandlades utförligt i inledningen till det första förslaget till direktiv⁽¹⁾ om den andra huvudfrågan, det vill säga tillträde till marknaden för hamntjänster, som slutligen avslogs av Europaparlamentet vid den tredje behandlingen.

1.3 Kommissionen utnyttjar dock sin ställning som enda institution med initiativrätt, och tar nu åter upp frågan i sitt nya direktivförslag⁽²⁾ om tillträde till marknaden för hamntjänster. Kommissionen anser att det är dess rätt och skyldighet att i enlighet med EG-fördraget lagstifta på detta område.

1.4 Kommissionen framhåller i inledningen att den grundtanke, de principer och de mål man önskade uppnå med meddelandet från 2001 kvarstår. Vissa ändringsförslag har dock beaktats eftersom de ansågs förbättra det ursprungliga förslaget.

⁽¹⁾ KOM(2001) 35 slutlig.

⁽²⁾ KOM(2004) 654 slutlig, 13.10.2004.